

Handläggare
Britt Lundkvist
Telefon: 08-508 25 294

Till
Socialnämnden
2022-06-14

Förslag om förtydligande av förfaringssätt kring utredning av jourhem

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förslag om förtydligande av förfaringssätt kring utredning av jourhem, i enlighet med tjänsteutlåtande.

Fredrik Jurdell
socialdirektör
Socialförvaltningen

Jenny Swärd
avdelningschef socialtjänstadv.
Socialförvaltningen

Sammanfattning

I detta tjänstutlåtande redovisas skälen till att nuvarande förfaringssätt kring utredning av jourhem föreslås ändras. I dagsläget är det socialnämndens Individutskott som, efter att Resursteamerna barn och ungdom har gjort en utredning, fattar beslut om ett tilltänkt jourhem ska godkännas eller inte. Beslutet som fattas är inte tidsbegränsat utan gäller tills vidare.

Den föreslagna ändringen medför ett förtydligande av gällande regelverk, som föreskriver att det är den placerande stadsdelsnämnden som i enlighet med 6 kap. 6 § Socialtjänstlagen (SoL), ansvarar för den slutliga bedömningen av jourhemmets lämplighet och fattar beslut om att godkänna jourhemmet utifrån det enskilda barnets behov.

Tydliggörande av att Individutskottet, efter utredning, endast tar ställning till ett jourhems allmänna lämplighet bedöms minska risken för missuppfattningar från stadsdelsnämndernas sida och därmed leda till ökad tydlighet vad gäller jourhemsutredningar.

Socialnämnden har också i sitt remissvar till Kommunstyrelsen 2022-04-26 (dnr 1.6-157/2022) lämnat förslag om att lydelsen i reglemente för socialnämnden 4 § punkt 10 ska ändras. Nuvarande lydelse är ”godkännande av jourhem”. Föreslagen ändring är att det i stället anges att socialnämnden svarar för ”Utredning av jourhems allmänna lämplighet”.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förslag om förtydligande av förfaringssätt kring utredning av jourhem i enlighet med detta tjänsteutlåtande.

Bakgrund

Enligt stadens rutin för godkännande av jourhem (dnr 3.1-0148-2012) är det socialnämnden som ansvarar för att utreda och godkänna jourhem för stadens räkning. Vid utredning av ett jourhem gör socialnämnden en bedömning av hemmets allmänna förutsättningar att erbjuda barn vård som är trygg, säker, ändamålsenlig och präglad av kontinuitet.

Det är socialförvaltningens enhet, Resursteamet barn och ungdom (förkortas Resursteamet i fortsättningen), som ansvarar för att utreda och förmedla jourhem i egen regi. Dessa hem handleds och arvoderas av förvaltningen på uppdrag av stadsdelsförvaltningarna. För detta faktureras stadsdelsförvaltningarna en dygnskostnad.

Staden har, utöver förmedling av jourhem i egen regi, även ramavtal med ett antal företag som förmedlar jourhem till stadsdelsförvaltningarna. Upphandlade företag rekryterar och utreder tilltänkta jourhem för att säkerställa att jourhemmen uppfyller kvalitetskraven i upphandlingen. Resursteamet granskar underlagen och gör en utredning för att säkerställa att jourhemmen uppfyller de krav som lagstiftningen ställer. Resursteamet kontrollerar även att jourhemmen uppfyller ställda krav i upphandlingen.

Några stadsdelsförvaltningar har också ett antal egna jourhem som enbart används av den egna förvaltningen och som har utretts och godkänts av respektive stadsdelsnämnd.

Resursteamets utredningar av tilltänkta jourhem lämnas idag till Socialnämndens Individutskott som fattar beslut enligt 6 kap. 6 § SoL om jourhemmet ska godkännas eller inte. Beslutet gäller tills vidare. Därefter ska stadsdelsnämnden utreda och fatta beslut om godkännande av jourhemmet kopplat till placeringen av det aktuella barnet. I detta ingår även att stadsdelsförvaltningen säkerställer att

den utredning (som ligger till grund för Individutskottets beslut om godkännande) är aktuell och att uppgifterna i den inte är för gamla.

Socialnämnden ansvarar för uppföljning av de verksamheter som ingått ramavtal med staden. Stadsdelsförvaltningarna ansvarar för uppföljningen av de placeringar de har gjort.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen i samverkan med avdelningen för stadsövergripande sociala frågor samt juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret. Förvaltningsgruppen har tagit del av ärendet den 18 maj.

Ärendet

Gällande bestämmelser

Av 6 kap. 6 § första stycket SoL följer att ett barn inte utan socialnämndens medgivande eller beslut om vård, får tas emot för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om honom eller henne. Enligt tredje stycket i samma bestämmelse måste förhållandena och förutsättningarna för vård i ett enskilt hem som vid upprepade tillfällen tar emot barn för tillfällig vård och fostran (jourhem) eller för stadigvarande vård och fostran (familjehem) vara utredda av en socialnämnd innan en socialnämnd placerar ett barn i ett sådant hem.

I Socialstyrelsen handbok ”Placerade barn och unga” beskrivs att jourhem av praktiska skäl inte utreds inför varje placering på motsvarande sätt som sker vid en placering i familjehem. I akuta situationer måste jourhemmets allmänna lämplighet vara utredd i förväg även om det slutliga beslutet tas av den placerande nämnden i samband med placeringen. På så sätt kan stadsdelsnämnden placera barn i ett jourhem som är utrett och befunnits lämpligt av socialnämnden. Den placerande nämnden måste dock utreda att jourhemmet är lämpligt och kan godkännas utifrån det enskilda barnets behov. Den placerande nämnden måste också kontrollera att den grundutredning som man utgår ifrån (gjord av socialnämnden eller annan kommuns nämnd) fortfarande är aktuell.

Socialnämndens utredning måste alltså kompletteras med stadsdelsnämndens bedömning av att förutsättningarna i det tilltänkta jourhemmet svarar mot det enskilda barnets behov. Det är den placerade stadsdelsnämnden som i enlighet med socialtjänstlagen ansvarar för den slutliga bedömningen av jourhemmets lämplighet vid placeringen. Det är stadsdelsnämnden som fattar beslut om ett godkännande av jourhemmet enligt 6 kap. 6 § SoL för det barn som är aktuellt för placering.

Kravet på att hemmet ska vara utrett och att utredningen ska vara aktuell gäller även när stadsdelsnämnden väljer att placera ett barn i ett jourhem som förmedlats av en privat konsulentverksamhet.

Konsekvenser av nuvarande förfaringssätt kring godkännande av jourhem

Nuvarande förfaringssätt är att socialnämndens Individutskott, efter Resursteamens utredning, fattar beslut om jourhemmet ska godkännas eller inte. Beslutet som fattas är inte tidsbegränsat utan gäller tills vidare. Över tid har ett antal negativa och olämpliga konsekvenser av detta förfaringssätt kunnat konstateras.

Att jourhemmet blir godkänt innebär endast att hemmet bedöms som allmänt lämpligt vid en viss tidpunkt. Den placerande nämnden måste enligt gällande rätt fortfarande göra den slutliga bedömningen.

Enligt regelverket (6 kap. 6 § SoL) måste förhållandena och förutsättningarna för vård i det enskilda hemmet vara utredda av en socialnämnd innan en socialnämnd placerar ett barn i ett jourhem. Av detta följer att det är stadsdelsnämnden som fattar beslut om ett godkännande av jourhemmet för det barn som är aktuellt för placering. Detta gäller även om ett jourhem sedan tidigare är godkänt av Individutskottet. Nuvarande förfaringssätt där Individutskottet fattar beslut om godkännande av jourhemmet, kan ha skapat en otydlighet som i vissa fall kan ha medfört att stadsdelsnämnden inte har kontrollerat när i tiden utredningen är gjord och kanske inte heller har fattat ett beslut om godkännande av jourhemmet utifrån den aktuella placeringen.

Stadsdelsförvaltningens godkännande av ett jourhem är kopplat till placeringen av ett enskilt barn och stadsdelsförvaltningen måste kontinuerligt försäkra sig om jourhemmets lämplighet under placeringen.

Det finns också en tendens till och en risk för att jourhem använder sitt godkännande från Stockholms stad på ett felaktigt sätt. Beslutet kan användas i flera olika sammanhang, till exempel för att bli utvald att ingå som jourhem som förmedlas av privata entreprenörer. På så sätt kan ett jourhem erhålla placeringar från andra kommuner och tidpunkten för beslutet om godkännandet kanske aldrig ifrågasätts av placerande socialnämnd.

Om ett jourhem inte haft uppdrag från staden under en tid finns ingen insyn i eventuella förändringar i jourhemmets situation. Antalet godkända jourhem blir också fler och fler (för närvarande

drygt 400 stycken) eftersom beslutet om godkännande inte har någon tidsbegränsning utan kvarstår tills vidare och nya jourhem tillkommer löpande. Flera av de i dagsläget godkända jourhemmen har inte haft någon placering under senare år. Det är även mot denna bakgrund angeläget att stadsdelsnämnderna gör den utredning som är nödvändig inför placeringsbeslutet.

Förslag om förtydligande av förfaringssätt kring utredning av jourhem

Förslaget innebär att Individutskottet fattar beslut om ett jourhems allmänna lämplighet och inte ett godkännande av ett jourhem enligt 6 kap. 6 § SoL.

Ställningstagandet i form av ett jourhems allmänna lämplighet är endast en bedömning utifrån en utredning vid viss tidpunkt. Individutskottets ställningstagande om ett jourhems allmänna lämplighet blir endast ett underlag som alltid måste kompletteras och uppdateras av ansvarig stadsdelsnämnd.

Stadsdelsnämnder som vill använda ett jourhem som Individutskottet bedömt vara allmänt lämpligt, måste göra en egen utredning och fatta beslut enligt 6 kap. 6 § SoL i samband med placeringen. Den placerande stadsdelsnämnden kan använda utredningen som ligger till grund för Individutskottets ställningstagande, men ansvarar för att komplettera och uppdatera utredningen utifrån vad som krävs för att säkerställa att placeringen är lämplig utifrån det enskilda barnets behov.

Resursteamerna kommer att, till stadsdelsförvaltningarna, kunna tillhandahålla en lista över de jourhem där Individutskottet fattat beslut om ett jourhems allmänna lämplighet. I listan kommer datum för grundutredningen inklusive registerutdrag att framgå. De jourhem som finns med i listan är utredda och/eller uppföljningar har genomförts inom de senaste 18 månaderna.

Ansvar för uppföljning av en jourhemsplacering för ett enskilt barn ligger, som tidigare, kvar hos den stadsdelsnämnd som gjort placeringen.

Reglementet för socialnämnden

Stadsledningskontoret har gjort en översyn av stadens reglementen där ändringar har skett utifrån kommunfullmäktiges beslut om budget 2021 och budget 2022. Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till berörda nämnder för yttrande. Socialnämnden lämnade i sitt svar på remissen 2022-04-26 (dnr 1.6-157/2022) förslag om att lydelsen i reglemente för socialnämnden 4 § punkt 10 ska ändras. Nuvarande lydelse är ”godkännande av jourhem”. Föreslagen

ändring är att det i stället anges att socialnämnden svarar för ”Utredning av jourhems allmänna lämplighet”.

Den föreslagna ändringen syftar till att, dels tydliggöra stadsdelsnämndernas ansvar för kompletterande utredning vid placering, dels minska risk för att jourhem tror att det räcker med socialnämndens godkännande för att de ska få ta emot placering. Förändringen syftar också till att komma tillrätta med missuppfattningen om att beslutet från socialnämnden är tillsvidarebeslut. Sammantaget bedöms den föreslagna ändringen leda till ökad tydlighet vad gäller jourhemsutredningar.

Kommunfullmäktige planeras att fatta beslut om reglementet för socialnämnden i juni månad.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen bedömer att det inte är relevant att genomföra någon jämställdhetsanalys i detta ärende. Den föreslagna ändringen bedöms leda till ökad säkerhet vad gäller jourhemsutredningar vilket kommer att gagna samtliga placerade barn, oavsett kön.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser det angeläget att komma till rätta med de negativa konsekvenser som nuvarande förfaringssätt kring godkännande av jourhem medför. Den föreslagna ändringen medför ett förtydligande av gällande regelverk, att det är den placerande stadsdelsnämnden som i enlighet med 6 kap. 6 § SoL, ansvarar för den slutliga bedömningen av jourhemmets lämplighet och fattar beslut om att godkänna jourhemmet utifrån det aktuella barnet som behöver placeras.

Att Individutskottet, efter Resursteamens utredning, tar ställning till ett jourhems allmänna lämplighet bedöms minska risken för missuppfattningar och leda till ökad tydlighet vad gäller jourhemsutredningar. Det nya förfaringssättet bidrar också till att tydliggöra att lämplighetsbedömningen avser förhållandena vid utredningstillfället.

Framöver kommer socialförvaltningen också utreda om det är möjligt att använda stadsdelsförvaltningarnas erfarenhet av jourhemmet vid respektive placering så att kännedom om jourhemmens lämplighet ska kunna tas tillvara på ett systematiskt sätt. Syftet skulle vara att erfarenheterna ska kunna användas av andra stadsdelsnämnder inför nya placeringar.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förslag om förtydligande av förfaringssätt kring utredning av jourhem.